

KUR'AN-I KERİM'İN ÖNEMİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayrî halkihî muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân; feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve selem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

*عَلَيْكُمْ بِتَعَلُّمِ الْقُرْآنِ وَكَثْرَةِ تِلَاوَتِهِ وَكَثْرَةِ عَجَائِبِهِ
تَنَالُونَ بِهِ الدَّرَجَاتِ فِي الْجَنَّةِ*

(أبو الشيخ، وأبو نعيم عن علي)

RE. 319/1 (*Aleyküm bi-teallümi'l-kur'ân, ve kesretü tilâvetihî, ve kesretü acâibihî, tenâlüne bihi'd-derecâti fi'l-cenneh*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Üstadımız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Rh.A'ın tasnif eylemiş olduğu *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının, *ayın* faslından hadis-i şerifleri okumağa devam edeceğiz.

Hadislerin izahına geçmeden önce, evvelen ve hâssaten peygamberimiz, rehberimiz, numûne-i imtisâlimiz Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek ruh-u saadetleri için; onun temiz sülalesinin, sülâle-i tâhirenin, ashabının, etbâının ruhları için; ulemâ-i dînin ruhları için, hâssaten ashâb-ı kirâm —*rıdvânu'llahi aleyhim ecmaîn*— hazerâtından hocamız, üstadımız Muhammed Zâhid el-Bursevî Hazretleri'nin zamanına kadar güzerân eylemiş olan cümle sâdât u meşâyihimiz ve hulefasının ruhları için;

Bu hadis-i şerif kitabının tasnifini yapmış olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hazretleri'nin ruhu için, hocalarının, talebelerinin ruhları için; eserin içindeki hadis-i şeriflerin bize kadar ulaşmasında emeği geçmiş olan cümle ruvâtın, hadis ravilerinin ve ulemânın ruhları için;

Şu yağmurlu günde, bu sıkışık mahalde, Peygamber Efendimiz'e şevkinden, muhabbetinden, hadis-i şeriflere karşı rağbetinden dolayı uzak-tan yakından şu meclise gelip bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere şurada toplanmış bulunan siz kardeşlerimizin ahirete irtihal eylemiş bulunan cümle yakınlarının, babalarının, annelerinin, dedelerinin, ninelerinin, akrabalarının ruhları için, bir hediye-i Kur'âniyye olmak üzere, bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, öyle başlayalım:

.....

a. Kur'an-ı Kerim'i Öğrenin!

Memleketimizde bir kısım insanlar var, “Biz Alevîyiz!” diyorlar, “Hazret-i Ali Efendimiz'e mensubuz!” diyorlar. *Alevî* demek, Hazret-i Ali Efendimiz'e mensup demek. *Bekrî* demek, Hazret-i Ebû Bekir'e mensup demek. *Ömerî* demek, Hazret-i Ömer Efendimiz'e mensup demek. *Osmânî* demek, Hazret-i Osman Efendimiz'e mensup demek.

Meselâ, hatt-ı Osmânî ile yazılmış Kur'an-ı Kerim'e uygun olsun diyorlar. Ne demek? Hazret-i Osman'ın hattıyla yazılmış olan, o cümle diyarlara gönderilmiş olan Kur'an-ı Kerim'e uygun olsun demek.

Ona mensubiyet iddia ediyorlar. Onu seviyorlarsa bakın Hazret-i Ali Efendimiz RA, KV, Peygamber SAS Efendimiz'in ne söylediğini bize nakletmiş. Peygamber Efendimiz'in hadisi, nakleden Hazret-i Ali Efendimiz RA:¹

عَلَيْكُمْ بِتَعَلُّمِ الْقُرْآنِ وَكَثْرَةِ تِلَاوَتِهِ وَكَثْرَةِ عَجَائِبِهِ
تَنَالُونَ بِهِ الدَّرَجَاتِ فِي الْجَنَّةِ

(أبو الشيخ، وأبو نعيم عن علي)

¹ Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.V II, s.440, no:40704; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.825, no:2368 ve c.II, s.402, no:4030; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIV, s.294, no:14331.

RE. 319/1 (*Aleyküm bi-teallümi'l-kur'ân*) “Size Kur'an-ı Kerim öğrenmeyi tavsiye ederim. Bu boynunuza borç olsun, aslî vazifeniz olsun! (*Ve kesretü tilâvetihî*) Çok okumak da boynunuza borç olsun! (*Ve kesretü acâibihî*) Ve onun şâyân-ı taaccüb ilimleri ihtivâ eden, şâyân-ı taaccüb hikmetleri ihtivâ eden, insanın imanını arttıran o müstesnâ, akıl almayan, gönüllere sürûr bahşeden acaip, şâyân-ı taaccüb şeylerini çok çok okumanızı tavsiye ederim. (*Tenâlüne bihi'd-derecâti fi'l-cenneh*) Bu suretle, bu sayede cennette derecelere erişirsiniz.”

Bir daha toparlayıp söylemek gerekirse, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

“—Size Kur'an-ı Kerim'i öğrenmenizi ve onu çokça okumanızı, içindeki şâyân-ı taaccüb, hayran kalınacak bilgileri, mâlumatı, ayet-i kerimeleri çokça mütalaa eylemenizi tavsiye ederim; bu sizin boynunuza borç olsun! Böyle yaparsanız, cennette yüksek derecelere nâil olursunuz.”

Kur'an-ı Kerim, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin biz mahlûkatına hüccetidir. Biz onunla sorgu suale çekileceğiz. Mahkemede onunla mes'ul olacağız. Hani,

“—Çocuklar! Önümüzdeki hafta imtihan olacak.” dedi mi ho ca mektepte;

“—Hocam nereden nereye kadar soracaksınız? Kitabın kaçınıcı sayfasından kaçınıcı sayfasına kadar mes'ulüz bu yazılıda?” diye hemen sorarlar çocuklar lisede, üniversitede...

“—İşte 1. sayfasından 76. sayfasına kadar mes’ul tuttum.” gibi bir cevap verir hoca.

Çocuklar orasına çalışır. Öbür imtihanda 76. sayfadan 152. sayfaya kadar filan gibi böyle...

Allah-u Teâlâ Hazretleri de bizi Kur’an’dan mes’ul tutacak:

“—Ey kullarım! Ben size kitap göndermedim mi, okumadınız mı içindeki emirleri yasakları? Bunlardan hangisiyle ne miktarda amel ettiniz? O tavsiyelerimden ne kadarını tuttunuz?” diye soracak.

İşte imtihan kitabı, işte siz... Yâni, oradan soracak Allah-u Teâlâ Hazretleri. Sorular, sualler oradan gelecek. Ona göre hepimiz hazırlanalım!

b. Cennetteki Dereceler

Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin kelâmı. İnsan kemâle eriştiği nisbette Kur’an-ı Kerim’den zevk alması da artacak ve en yüksek evliyanın en yüksek zevki, en tatlı ibadeti Kur’an-ı Kerim... Kur’an-ı Kerim tilavetinin de en güzel olduğu yer namaz... Çünkü namaz, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin huzuru.

İnsan namaza durmuş, hıfzında ne kadar çok Kur’an-ı Kerim varsa, o Kur’an-ı Kerim’i okuyabildiği kadar okuyor. Çok garip şeyler anlatıyorlar: İmâm-ı Rabbânî KS Hazretleri bir gecede iki rekât namaz kılarmış. Birinci rekâtta Kur’an’ın yarısını okurmuş, ikinci rekâtta öbür yarısını okurmuş. Yâni, *Müceddîd-i elfi sâni* ne demek, o lakabı almak kolay mı? İkinci binin müceddidi öyle oluyor demek ki..

Allah her yüzyılda bu dini yeniden, günün şartlarına uygun bir şekilde insanlara anlatacak, ahkâmı değişik bir şekilde o zamanın insanlarına izah edecek bir *müceddid*, yenileyici, tazeleyici, takviye edici bir kul gönderiyor, bir âlim gönderiyor. Hadis-i şerifte böyle bildirmiş. O ikinci binin müceddidi. Yâni birinci bin bitmiş, ikinci binin müceddidi. Bak böyle olunuyor. Kur'an-ı Kerim'i ne kadar çok bilirse insan, o kadar çok derecesi yüksek olacak.

Geçtiğimiz haftalardaki hadis-i şerifler eğer hatırınızda kalıyor ise... Hatırda kalması için, not almak lâzım, veyahut çok kuvvetli bir hafıza olması lâzım! O taze hafızalar bizde yok.

Varmış eskiden öyle hafızalar. Peygamber Efendimiz'in hadisini dinlermiş, öbür tarafta şöyle duydum diye nakledermiş ama, bizim hafızalarımız güve yeniği gibi, perişan... Radyo, gazete, televizyon, eğlence, sinema, tiyatro... Hafızalarımızı güve yeniği gibi delik deşik etmiş. Lüzumsuz bilgilerle, artist isimleriyle, futbolcu isimleriyle, işe yaramaz malzeme ile hafızamızı yormuşuz, yıpratmışız. Onun için, yazmak lâzım!

Orada diyordu ki:²

² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.347, no:1998; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.58, no:4158; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.466, no:30572; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.793, no:2273; *Camiu'l-Ehâdis*, c.XIV , s.182, no:14078; RE. 123/11.

عَدَدُ دَرَجِ الْجَنَّةِ عَدَدُ آيِ الْقُرْآنِ فَمَنْ دَخَلَ الْجَنَّةَ
مِنْ أَهْلِ الْقُرْآنِ فَلَيْسَ فَوْقَهُ دَرَجَةٌ

(هـب. عن عائشة)

(Adedü dereci'l-cenneti adedü âyi'l-kur'ân)
[Cennetteki dereceler Kur'an-ı Kerim'in
ayetleri sayısındadır. (Femen dehale'l- cennete
min ehli'l-kur'ân, feleyse fevkahû dereceh)
Kim ehl-i Kur'an olarak cennete girerse, onun
derecesinden üstün derece yoktur.]

Kim Kur'an-ı Kerim'in tüm ayetlerinin içindeki
hakikatleri kendisinde tahakkuk ettirirse, o
cennetin en yüksek derecesine çıkacak.

Onun için, cennetin derecelerini burada
zikrediyor. Onlar sayesinde cennette derecelere
nail olursunuz. Ne kadar çok ayet bilerseniz, ne
kadar çok ayeti kendi içinize sindirebilmişseniz,
ne kadar çok ayetin ahkâmına göre kendinizi,
hayatınızı tanzim edip de o Kur'an ayetini
kendinize hal edinebilmişseniz, dereceniz o
kadar yüksek olacak.

Rasûlüllah SAS Efendimiz'i zevcât-ı tâhirâttan
Hazret-i Aişe Validemiz'e sordular:

“—Nasıldı Rasûlüllah'ın ahlâkı ey mü'minlerin
anası?” diye Hazret-i Aişe Validemiz'e sordular.
Hepimizin anası, müslümanların anası... Dedi
ki:

“—Sen Kur'an okumaz mısın?

كَانَ خُلُقُهُ الْقُرْآنُ

(حم. م. د. عن عائشة)

RE. 543/6 (*Kâne hulükuhü'l-kur'ân*)³ “Onun ahlâkı Kur'an-ı Kerim idi.” Baştan aşağı Kur'an-ı Kerim...

Yine hatırlayacaksınız geçtiğimiz derslerden. Diyor ki ashabdan bazıları:

“—Yâ Rasûlüllah! Biz seninle Kur'an-ı Kerim okuduğumuz zaman başka oluyoruz, bir hal geliyor bize, yalnızken o hali hissedemiyoruz.”

Diyor ki:

“—Siz böyle okuyorsunuz Kur'an'ı. Hızlı, geçip gidiyorsunuz. Ben ayetlerini tedebbür ediyorum, her ayetin manasını düşünüyorum. Nimet ayetleri, lütuf ayetleri, ihsân ayetleri, mükâfat ayetleri geçtikçe onları talep ediyorum. Gazab ayetleri geldikçe, onlardan Allah'a sığınıyorum. Gözyaşı ile dinliyorum. Gönül ile, iştirak ederek dinliyorum.” diye buyurmuş.

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V I, s.163, no:25341; Buhârî, *Edebü'l- Müfred*, c.I, s.115, no:308; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.30, no:72; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.154, no:1428; Hz. Aişe RA'dan.

Lafız farkıyla: Müslim, *Sahîh*, c.I, s.512, no:746; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.426, no:1342; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.410, no:1475; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.171, no:1127; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V I, s.292, no:2551; Beyhakî, *Sünenü'l- Kübrâ*, c.II, s.499, no:4413; Neseî, *Sünenü'l- Kübrâ*, c.I, s.168, no:425; İbn-i Sa'd, *Tabakâtü'l-Kübrâ*, c.I, s.364; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*; c.III, s.382; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V II, s.255, no:18378 ve s.380, no:18718.

Demek ki, Kur'an-ı Kerim bizim her şeyimiz. Dünya ve ahiretimizin sermayesi. Bir şeyin çok zikredilmesi şeylik uyandırmazın. Yâni, Kur'an-ı Kerim'e ne kadar çok gayret sarf edersek, o kadar ileri gideriz. Fakat –Allah-u Teâlâ Hazretleri bizleri affeyesin, gayret versin– o kadar da eksik durumdayız Kur'an-ı Kerim hususunda... Okumakta eksiğimiz var, hıfzda eksiğimiz var, eksiklerimiz çok...

Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'ini, kelâm-ı kad îmini bizlere sevdirdin ve Kur'an-ı Kerim'i hıfz eylemeyi nasib eyle sin... İçindeki ahkâmı tatbik etmeği nasib eylesin...

Kur'an-ı Kerim bir kitaptır ama, ahirette davacı olacakmış bazı kimselerden. Bir hadis-i şerifi yine hatırlarsınız eski derslerden:

“–Nice Kur'an-ı Kerim okuyanlar vardır ki, Kur'an ona lânet eder.”

Lâneti vardır, şefaati vardır Kur'an-ı Kerim'in. Ahirette bizden davacı olmasın, bize şefaatchi olsun, Kur'an-ı Kerim bizden hoşnut olsun...

Yâni, çok önemli bir mevzu ama, artık bu kadar söyleyeyim de siz gerisini anlayın! Çocuklarınıza Kur'an öğretin, Kur'an öğreterek yetiştirin! Kendi eksikliğinizi tamamlayın! Akşamları bırakın, kapatın televizyonu, Kur'an-ı Kerim çalışın! Kur'an-ı Kerim'i öğrenin, mânâsını öğrenin, biraz ezberleyin! Bildiğiniz ezberleri hanımınıza okuyun, hanımız size okusun; ezberinizi düzeltin, eksiklerinizi, kusurlarınızı düzeltin! Biraz Kur'an'a çalışın!

c. Ahlâkınız Güzel Olsun!

Yine Hazret-i Ali Efendimiz'den. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

عَلَيْكُمْ بِحُسْنِ الْخُلُقِ فَإِنَّهُ فِي الْجَنَّةِ لَا مَحَالَةَ
وَإِيَّاكُمْ وَسُوءَ الْخُلُقِ فَإِنَّهُ فِي النَّارِ لَا مَحَالَةَ

(ابن لال عن علي، وفيه داود بن سليمان)

RE. 319/2 (*Aleyküm bi-hüsni'l-huluki, feinnehû fi'l-cenneti lâ mehâlete; ve iyyâküm ve sûe'l-huluki, feinnehû fi'n-nâri lâ mehâlete*)

(*Aleyküm bi-hüsni'l-huluki*) “Sizlere güzel huylu olmayı tavsiye ederim. Boynunuza borç olsun ki, güzel huylu olasınız. Ahlâkınız güzel olsun.” Neden? (*Feinnehû fi'l-cenneti lâ mahâlete*) “Hiç şüphe yok ki, güzel huy cennettedir.”

“Güzel huy cennettedir” ne demek? Yâni, insan güzel huya sahip olursa, o sayede cennete dahil olur, Allah'ın lütuflarına erer. Ahiretin ebedî nimetlerine, lezzetlerine; gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, kimsenin hatır ve hayaline gelemeyen, dillerin tasvire kâdir olamadığı nimetlere erer, güzel huy sayesinde...

⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.19, no:4033; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.18, no:5233; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XIV , s.294, no:14333.

(*Ve iyyâküm ve sûe'l-hulukî*) “Sakın kötü huylu olmayın, kötü huydan çokça sakının. Kötü huydan çokça sakının. (*Feinnehû fi'n-nâri lâ mahâlete*) Hiç şek şüphe yok ki o da cehennemdedir. Kötü huy cehennemdedir ne demek? Üzerinde kötü huylar bulunan kimseler o kötü huylar sebebiyle cehenneme girecek demektir.”

Şimdi iyi huylu olmak için bir yola giriyoruz. “Tamam, tevbe ettim yâ Rabbi, bundan sonra sana iyi kul olacağım, günde şu kadar tesbih çekeceğim, şöyle yapacağım, böyle yapacağım...” diyoruz. Niyet ediyoruz iyi huylu olmağa, hak yoluna girmeğe, giriyoruz. Fakat bu ahlâk, iyi huylar meselesine gereken ehemmiyeti vermiyoruz, eski huylar aynen devam ediyor. “Eski hamam, eski tas...” dedikleri gibi, aynen eski kırgınlık, eski kin, eski tembellik, eski gevşeklik, eski laubalilik...

E hani seneden seneye değil de, günden güne müslüman farklı olacaktı hani? Hani Peygamber Efendimiz:⁵

مِنِ اسْتَوَى يَوْمَهُ فَهُوَ مَغْبُونٌ

(الدیلمی عن علی)

⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.611, no:5910; Hz. Ali RA'dan. *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1403, no:2406.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V III, s.35; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten. İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Menâmât*, c.I, s.116, no:243. Hatîb-i Bağdâdî, *Iktizâü'l-İlm*, c.I, s.112, no:196.

(*Meni'stevâ yevmâhu fehüve mağbûnun*)
“İki günü bile birbiriyle müsavi olursa, insan ziyandadır.” buyurmamış mıydı?

Her gün biraz daha bir şey eklemememiz lâzım değil mi ahiret sermayemize? Her gün biraz daha üzerimizdeki kötülükleri atıp, iyilikleri alıp da belli bir yüksek noktaya ulaşmamız lâzım değil mi? Eriştik mi yoksa? Bitti mi? Merhaleler bitti de, yâni insan-ı kâmil mi olduk?

Kızgınlık, kin, gazap, kibir, ücub, tembellik, gevşeklik, bir sürü kötü huy var... Hased, riya... Bir sürü kötü huy var. Bunların hepsi insanı cehenneme götürücü şeyler. Hatta bazısı, insanın başka sebepler de kazanmış olduğu iyiliklerini bile mahvediyor. Meselâ, hased... Hasedden ben o kadar çok korkuyorum ki... Çünkü insanın başka şeyle, meselâ namaz kılmakla, oruç tutmakla, tesbih çekmekle kazanmış olduğu öbür sermayeyi bile yakıyor:⁶

⁶Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II s.693, no:4903; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V , s.266, no:6608; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.418, no:1430; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1408, no:4210; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V I, s.330, no:3656; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.V , s.330, no:26594; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V , s.267, no:6610; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.136, no:1049; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.159, no:2812; İbn-i Abdi'l-Ber, *Temhîd*, c.V I, s.124; İbn- i Adiy, *el-Kâmil*, c.V , s.247; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.227; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dımeşk*, c.LIV , s.170; Enes RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.136, no:1048; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.833, no:7438; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.117, no:1132.

الْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ

(د. هب. عن أبي هريرة؛ ه. ع. ش. هب. والديلمي عن أنس)

RE. 202/17 (*El-hasedü ye'külü'l-hasenât, kemâ te'külü'n-nâru'l- hatab*) “Ateşin odunları yakıp kül ettiği, bitirdiği gibi, hased de insanın iyiliklerini yakar, kül eder.”

Yâni, hasedden dolayı defterin bir kenarına sadece günah yazılmıyor; insanın hasenâtı da yanıyor, yapmış olduğu iyilikler de gidiyor. Sen, “Benim sermayem orada birikti.” diyorsun, “Şu kadar namazım var, bu kadar hatmim var, şu kadar sadakam var, bu kadar hayrım var.” Diyorsun. Gidiyor. Odunun yanıp da kül olduğu gibi gidiyor.

Onun için, bu kötü huylara çok dikkat etmemiz lâzım. Tasavvufun gayesi, dervişliğin gayesi de bir bakıma bu huyları düzeltmektir. Dünyaya bakan yüzü, dünyaya bakan tarafı, gayesi insanın ahlâkını güzelleştirmesidir. Ahirete bakan tarafı da, insanın Mevlâ'sını tanımasıdır, ma'rifetullahı, muhabbetullahı ermesidir.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II s.693, no:4903; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.266, no:6608; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.418, no:1430; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1408, no:4210; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V I, s.330, no:3656; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V , s.330, no:26594; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V , s.267, no:6610; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.136, no:1049; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.159, no:2812; İbn-i Abdi'l-Ber, *Temhîd*, c.V I, s.124; İbn- i Adiy, *el-Kâmil*, c.V , s.247; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.227; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dımeşk*, c.LIV , s.170; Enes RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.136, no:1048; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.833, no:7438; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.117, no:1132.

Onun için, her birimiz güzel ahlâk nümûnesi olabilmemiz lâzım. Sözümlerle, sohbetimle, dürüstlüğümüzle, doğruluğumuzla, halimizle, tevâzuumuzla, adâletimizle, iyilikseverliğimizle, geçimliliğimize numûne olmamız lâzım! Hepimiz buna gayret edelim. Yâni, sizden birinizin karısıyla geçimsizliği, kocasıyla geçimsizliği, kardeşiyle, babasıyla, anasıyla geçimsizliği, komşuyla sıkıntısı, ortağıyla, bilmem nesi... Yâni, bunlar olmasın artık inşâallah!

Tabii bazen de mümkün olmuyor. İnsan ne kadar çırpınsa... Hani şeye benziyor bu. Araba kullanırken bazen sen ne kadar iyi kaidelere riâyet etsen, gelip karşıdan bir araba çarpar. Adam ya sarhoştur, ya teknik bir arıza vardır arabasında, ya işte bir gafletine gelmiştir... o çarpar. O zaman çare yok da mümkün olduğu kadar bizden bir şikayet çıkmasın.

Allah cümlemizi ahlâk-ı hamîde, ahlâk-ı hasene sahibi eylesin... Çünkü Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

“—Ben güzel huyları tamamlamak için gönderildim.”

Niçin peygamber gönderildi? Güzel huyları tamamlamak için. Bize öğretip hiç bir eksik kalmasın, insanlar acaba güzel huydan bilmedikleri bir şey kaldı mı diye tereddüde düşmesinler, hepsini Rasûlüllah öğretti, işte

ona uyarsak güzel huylu oluruz diye onları tamamlamak için Allah bize peygamber göndermiş. Öyle buyuruyor:⁷

بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ

(ك.ق. عن أبي هريرة)

(*Buistü li-ütemmime mekârime'l-ahlâki*) “Ben güzel ahlâkı, asil ahlâkı tamamlamak için gönderildim.”

Eski peygamberler de getirmişler Allah'ın emirlerini, insanlara öğretmişler ama, bizim peygamberimiz tamamlamış hepsini. Onun için, Peygamber SAS Efendimiz'i öğreneceğiz. Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinde bulacağız güzel ahlâkı... Kur'an-ı Kerim'de, Kur'an-ı Kerim'in ayetlerinde bulacağız güzel ahlâkı...

⁷ Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.670, no:4221; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.191, no:20571; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.192, no:1165; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.122, no:276; Ebû Hüreyre RA'dan.

Lafız farkıyla: İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.904, no:1609; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.381, no:8939; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.104, no:273; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V I, s.230, no:7977; İbn-i Sa'd, *Tabakätü'l-Kübrâ*, c.I, s.192; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.V II, s.188, no:835; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIX, s.252; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V I, s.324, no:31773; Zeyd ibn-i Eslem RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.33, no:5217 ve c.XI, s.559, no:31969; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.243, no:638 ve s.339, no:916.

Bir şey daha var: Sizleri tabii o husustan tenzih ederim. Sakın ha Kur'an-ı Kerim ile ayet-i kerimelerin hükümleriyle Peygamber rSAS Efendimiz'in sünnetini ayırmayın!

“—Efendim bana Kur'an yeter!”

Böyle saçma şey yok!

“—Efendim hadis-i şeriflerde ihtilaflar var.”

Aklı niye vermiş Allah? Eğri sözleri doğrularından ayırt et! Ulemamız ayırmış. Sağlam alimlerin eteğine yapış! Büyük alimlerin, müttakî alimlerin kitaplarından oku.

Sakın ha, “Ben ayeti anlarım ama, hadise karışmam.” deme! Çünkü müsteşrikler öyle diyorlar. Bu dini bozmak isteyenler, Avrupalılar, gâvurlar, bizim dinimizi tetkik edenler hadis-i şeriflere en çok takılıyorlar. Neden? Hadis-i şerif müslümanı müslüman yapıyor. Çünkü Kur'an-ı Kerim'in mücmelini tefsir ediyor, muttasılını mufassal ediyor.

Kur'an-ı Kerim'de namaz kılın demiş, namazın teferruatını anlatmamış. Kur'an-ı Kerim'in içinde abdest nasıl alınacak, namazın rükûsu, şeyi nasıl olacak ona dair küçük teferruat yok. Peygamber Efendimiz'in hayatında var. Onun için sakın ha! Var şimdi bu devirde böyle sivri zekâlar var. Bizim cemiyetimizin içinde de Avrupalının ağzına bakıp:

“—Efendim hadis-i şerifler, hık mık...”

Böyle bir şeyler söylemek istiyor, tam da bilemiyor cahil olduğundan, cesaret de edemiyor, müslümanlardan da korkuyor galiba. Ama hadis-i şeriflere gölge düşürmeğe çalışıyor.

Sakın ha! Rasûlüllah getirdi. Kur'an-ı Kerim'i bile Rasûlüllah getirdi bize. Kim getirdi? Rasûlüllah getirdi. Rasûlüllah'ın üzerine indi Kur'an-ı Kerim. Kur'an-ı Kerim'i o anlattı bize. Onun için, Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesi ve Kur'an-ı Kerim'in ayetleri... Bizim iki rehberimiz var. İki tane şeyimiz var. Dinimizin iki membaı var. Öteki ahkâm kaynakları da ona râcîdir. İki esaslı temelimiz var.

Sakın ha hadis-i şeriflere yan bakmayın! Hadis-i şerifler müslüman ümmetini müslüman ümmeti yapan bilgilerdir. Beni dünyanın neresinde olursa olsun öteki müslüman ile aynı yapan, ısındıran, seviştiren, el ele tutuşturan, bağdaştıran, buradaki müslümanın kalbini Afganistan'da çarpışan müslümanın kalbiyle birleştiren duygular, kardeşlik, aynı kültür... İşte o hadis-i şerif ile sağlanıyor. Sakın ha hadis-i şerifleri şey yapmayın.

Çokça okuyun ehâdis-i şerîfeyi. Peygamber SAS Efendimiz'e bizim en büyük hizmetimiz, onun sözlerini dinlemektir. Onun hadis-i şeriflerini dinleyip, ona uymaktır. Sevgimizin en büyük alâmeti, hadis-i şeriflerini okumak, ümmetine hizmet etmektir. Güzel ahlâkının da bütün menbaı Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifleridir, onları okuyalım.

d. Taranmayı Tavsiye Ederim

Bakın ne kadar güzel şeylerle karşılaşıyoruz her zaman:⁸

عَلَيْكُمْ بِالْمُشْطِ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِالْغَمِّ وَالْوَبَاءِ وَالْفَقْرِ

(الديلمى عن على)

RE. 319/3 (*Aleyküm bi'l-müşti, feinnehû yezhebü bi'l-gammi ve'l-vebâi ve'l-fakr.*)

Tesadüfen bu da Hazret-i Ali Efendimiz'den. Peygamber SAS Efendimiz bakın ne buyuruyor:

“—Size taranmayı tavsiye ederim.” diyor.

Tabii, o zaman iki şey var. Peygamber Efendimiz bazen saçlarını uzatmış. Kulak memesine kadar uzattığı oluyordu diye söylüyorlar. Bazen de usturayla kesilirmiş saçlar ama, saç olduğu zaman... Sakal zaten var. Sakalı kazımak bu 20. Yüzyıl'da çıktı Ümmet-i Muhammed içinde. Eskiden herkes sakallıydı. Sakalı biten herkesin sakalı vardı. Sakalsızların sakalı yoktu, hanımların filan sakalı yoktu. Ötekilerin sakalı vardı hep...

Saç ya usturayla kesilecek, ya da uzatılacak. Saç varsa, taranmayı tavsiye ediyor Efendimiz.

“—Size taranmayı tavsiye ederim. Çünkü bu gamı, kederi giderir; vebayı önler, fakirliği önler.” diyor Peygamber Efendimiz.

⁸ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.23, no:4043; Hz. Ali RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XIV, s.292, no:14327; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1536, no:2539.

Peygamber SAS Efendimiz yanında misvak bulundururdu, ayna bulundururdu, tarak bulundururdu, derbeder değildi. Mütevazı idi ama pırıl pırıldı, paktı, tertemizdi... Gül gibiydi teni, mis gibiydi kokusu, tertemiz bir görünüşü... Düzeltirdi yâni her şeyini.

Kapıya birisi gelmiş... Çıkmadan evvel şöyle – ayna da yok tabii– su birikintisinde saçlarını düzeltmiş. Hazret-i Aişe Validemiz diyor ki:

“–Yâ Rasûlüllah bu ne hal?”

“–Allah temiz, intizamlı olmayı, görünüşü güzel olmayı sever.” diyor.

E şimdi işte ne kadar güzel bak Peygamber Efendimiz hiç bir şeyi ihmal etmiş mi? Şimdi saç sakalı birbirine karışmış, bıyığı uzamış, ağzın içine girmiş, pis pasaklı insanları düşünün meselâ... Sünnet-i seniyyeyi iyi okusa öyle yapmayacak.

İnsan fakir olabilir... Bir hamama gidersen... Hamama gidecek paran yoksa bir çeşmenin kenarında, bir denizde, şurada burada yıkanırsın, gene temiz olursun. Yıpranmış olur, eski olabilir; pis olmaz müslüman. Temiz olur her bakımdan. Çünkü dinimiz temizlik dini. Tarağa varıncaya kadar bak böyle malumat ve emir var.

e. Savaşa Hazırlıklı Olun!

Bu hadis-i şerif, bize harp aletlerini tavsiye ediyor:⁹

⁹ İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.IV , s.25, no:4569; Abdullah ibn-i Büsr RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V , s.488, no:9381; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV , s.612, no:10896.

RE. 319/4 (*Aleyküm bi'l-kanâ, ve'l-kısiyyi'l-arabiyyeh; feinne bihâ yüizzu'llahu dîneküm, ve yeftahu lekümü'l-bilâd.*)

Kanâ dediği, mızrak denilen alet.

“—Size mızrak kullanmanızı tavsiye ederim.” diyor Peygamber Efendimiz. O devrin şartlarına göre mızrak silahını ve Arap ların *kısiy* dedikleri harb aletini kullanmayı tavsiye ediyor. Onunla karşı tarafa taş vs. atılırmış. “Bu iki aleti tavsiye ederim; çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri İslâmiyet’i bunlarla aziz kılacak ve size çeşitli beldelerin fethini bunlarla müyesser edecek.”

Şimdi, burada tavsiye edilen şey mızrak diye, “Kendimize birer tane mızrak edinelim!” dememek lâzım! Hadis-i şerifin altında yatan mânâyâ bakmak lâzım! Peygamber SAS Efendimiz, müslümanların güçlü, kuvvetli, silahlı, sağlam olmasını istiyor. Aciz, câhil, güçsüz, kuvvetsiz, silahsız olmamasını istiyor ve bu silahları edinmeyi tavsiye ediyor

Bu mânâ ayet-i kerimede de vardır:

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ
الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ

(الأنفال: ٦٠)

(*Ve eiddû lehûm mestata'tüm min kuvvetin ve min ribâti'l-hayli türhibûne bihâ adüvva'llâhi ve adüvveküm*) “Gücünüzün yettiğince düşmanlara karşı kuvvet hazırlayın ve atlar besleyin! Böylece Allah’ın ve sizin düşmanlarınızı korkutun!” (Enfâl, 8/60) buyruluyor.

Şimdi bizim şu güzel memleketimize göz dikmiş nice düşmanlar var. Bizim de en a'lâ silahları yapmamız lâzım! Niye atom bombasını yapmamışız? Niye kobalt bombasını... Neyse artık bombalar, şeyler... Şimdi nötron bombası varmış, insanları öldürüyormuş; aletleri, evleri filan tahrip etmiyormuş bir patlatıldığı zaman... Amerika'nın elindeymiş o, Avrupa'ya yerleştirmiş, Rusya'yı tehdit ediyormuş... Bu son parlak yıldız tatbikatıyla da Afrika'dan, oralardan Mısır'a, şuraya buraya da yerleştirmiş. Ortadoğu'ya bir harekât yaparsa, Rusya onları engellemesin diye.

Biz aciz, naçiz böyle zavallı milletler olarak kalmışız iki tane süper devletin arasında... Araba yapamayız, uçak yapamayız, kendi imkânlarımızı kullanamayız; petrolümüz var, petrolü çıkartamayız... Her şeyimiz böyle mızımız, perişan.

Öyle olmayacak müslüman. “Senin malın senin başına çalınsın, eksik olsun. Ben senin hiç bir şeyini istemem. Ben her şeyi yaparım evelallah!” diyecek. Kimseye muhtaç olmadan... “Ben ondan para mı dilenirim? Aç dururum. Memleketimde balık var, ot var, et var, ne bileyim her şey var... Ne olacak yâni? Hiç bir şey dilenmem, kâfire el açmam, daha çok çalışırım, daha ileri giderim.” Diyecek. Yâni, bu zihniyeti tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz.

Bu hadis-i şeriften anladığımız: Güçlü kuvvetli olacak müslüman, silahı olacak elinde, düşman güç yetiremeyecek, yan bakamayacak. Nice nice bizim dindaşlarımız, bizim kardeşlerimiz

ne zulümlere uğradılar. O sayfayı bir açsak, akşamlara kadar anlatamayız, bitiremeyiz. Öz ve öz bizim diyarlarımız, asırlarca ezanlar okunmuş olan, ecdad kanıyla alınmış olan, hiç bir zaman kâfirin olmamış olan diyarlar şimdi kâfirlerin elinde... Birer ikişer, birer ikişer, birer ikişer elden kaçırmışız. Orta Asya gitmiş, şimdi Afganistan gidiyor, yarın bakarsın İran gider, öbür gün bakarsın bizim memlekete saldırırlar. Kıbrıs'a asker çıkartıyor ötekisi...

Uyumayacağız, uyanık olacağız, güçlü kuvvetli olacağız. Ad am bizim duruşumuzdan ürkecek, bize eyvallah etmek zorunda kalacak. Bunu tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz. Hazırlıklı olun diyor yâni.

İzzet, yâni şeref, itibar, yükseklik Allah'ındır, Rasûlüllah'ındır, müslümanlarındır:

وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ
الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ

(المنافقون: ٨)

(*Ve li'llâhi'l-izzetü ve li-rasûlihî ve li'l-mü'minîne ve lâkinne'l-münâfikîne lâ ya'lemûn*) “İzzet Allah'ındır.” Hiç şüphe yok... “Rasûlüllah'ındır.” Hiç şüphe yok... “Müslümanlarındır. Fakat münafıklar bilmiyorlar.” (Münâfikùn, 63/8)

Hani nerede o aziz müslümanlar; o izzetli, şerefli, itibarlı, haysiyetli müslümanlar? Dinlerinden uzaklaştıkça, hadis-i şeriflerden uzaklaştıkça, ayet-i kerimeleri anlamaz, bilmez hale geldikçe, ondan sonra birbirlerinden korktukça, bakın neler oldu.

Bu kadar olduğuyla da hadi tamam, kâfi desek gene de tehlike var.

Adam Kıbrıs'a asker çıkartıyor, Ege'ye malzeme yığıyor. Beri tarafta tümenlerini getirip sınıra dayıyor... Güçlü kuvvetli olacağız, zayıf olmayacağız.

Hayatta zaten insan Allah'ın emrettiği kadar yaşar. Ne var yâni? Allah ne kadar takdir etmişse yaşayacağız, ondan sonra bir gün gelip nasıl olsa öleceğiz. Kim öldürüyor insanı, kim diriltiyor, kim yaşıyor?

هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ

(يونس: ٥٦)

(*Hüve yuhyî ve yumît*) “Yaşatan da, öldüren de Allah-u Teâlâ Hazretleri.” (Yunus, 10/56) Neden korkuyorsun?

Ölümden korkmanın ölüme faydası var mı? Ölümden kaçmanın ölüme faydası var mı? Sen buradan kaçarsın, kaçtığın yerde bina üzerine yıkılır, orada ölürsün. Ölümüne kaçarsın yâni. Allah'ın takdirinden kaçılır mı?

Onun için, müslüman izzetini bilecek, göğsü dik duracak, kabarık duracak, başı yukarıda olacak. Alını, bu şerefli alın hiç bir şeyin önünde eğilmez. Bir namazda eğilir. Şu alın bir tek Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne, "Allâhu ekber!" dediği zaman secde de eğilir, başka bir yerde eğilmez. Müslümanın alını o kadar yüksektir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bize bizim sahip olduğumuz hazineleri, şerefleri duyursun... Gafletten uyandırın...

f. Size Tesbih ve Tehlili Tavsiye Ederim!

Bu hadis-i şerif, hanımlara hitaben, tesbih ve zikri tavsiye için îrad buyrulmuş bir hadis-i şeriftir. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki hanımlara:¹⁰

عَلَيْكُنَّ بِالتَّسْبِيحِ وَالتَّهْلِيلِ وَالتَّقْدِيسِ وَأَعْقِدْنَ
بِالْأَنَامِلِ فَإِنَّهُنَّ يَأْتِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَسْئُولَاتٍ
مُسْتَنْطَقَاتٍ وَلَا تَغْفُلْنَ فَتُنْسِينَ الرَّحْمَةَ

(ش.ت. غريب؛ حب. ن. ك. عن هانئ عن بسيرة)

¹⁰ Tirmizî, *Sünen*, c.V , s.571, no:3583; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.122, no:842; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.732, no:2007; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXV , s.73, no:180; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.160, no:7656; İshak ibn-i

Râhaveyh, *Musannef*, c.V , s.198, no:2; Şeybânî, *Âhâd ve Mesânî*, c.V I, s.73, no:3285; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1425; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.V III, s.163, no:11883; Yüseyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.700, no:2006.

RE. 319/5 (*Aleykünne bi't-tesbîhi, ve't-tehlîli, ve't-takdîs, ve a'kîdne bi'l-enâmili, feinehünne ye'tîne yevme'l-kıyâmeti mes'ûlâtin, ve müstentakâtin, ve lâ tağfulne fetünseyne'r-rahmeh.*)

(*Aleykünne bi't-tesbîhi*) “Ey hatun kişiler, ey hanımlar, ey müslüman hanımlar! Sizlere “*Sübhâna'llah, sübhâna'llah...*” demenizi, yâni Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne tesbih eylemenizi tavsiye ederim. (*Ve't-tehlîl*) Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni tehlil eylemenizi, yâni “*Lâ ilâhe illa'llâh, Lâ ilâhe illa'llâh, Lâ ilâhe illa'llâh*” demenizi; (*ve't-takdîs*) Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin her türlü noksanlıktan, eksiklikten pâk olduğunu ifade etmenizi, böyle dil ile ifade etmenizi, yâni çeşitli zikirler yapmanızı tavsiye ederim.” diyor Peygamber Efendimiz hanımlara...

“*Lâ ilâhe illa'llâh* deyin, *Sübhâna'llah* deyin, *Allâhu ekber* deyin! Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni methedici, onun şânına layık sözler ile onu zikredin!” demiş oluyor Peygamber Efendimiz.

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا

(الإسراء: ٤٣)

(*Sübhânehû ve teâlâ ammâ yekûlûne ulüvven kebîrâ*) [Allah, zalimlerin söyledikleri şeylerden münezzehtir; son derece yücedir ve uludur.] (İsrâ, 17/43)

Peygamber Efendimiz'in bu tavsiyesi karşısında başkasının bir şey demeğe hiç mecali kalmaz. Demek ki, böyle dediğine göre yapılacak bu.

“—O ayıplayanlar peki ne olacak?”

Erbâb-ı zikri, tesbih edeni, Allah diyeni, hû diyeni ayıplayanlar bu hadisleri görsünler de utansınlar. Başlarını önlerine eğsinler. Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor. O tavsiye edince, onu yaparız biz.

(*Ve a'kidne bi'l-enâmile*) “Parmaklarınızın boğumlarıyla sayın!” diyor Peygamber Efendimiz. O zaman tabii fabrikasyon, plastikleri böyle sıkıştırıp sıkıştırıp tesbih yapma imkânı yok, “Parmaklarınızla sayın!” diyor. Demek ki, sayıyı da o şekilde hesaplamak, parmaklarla böyle saymak sevaptır, faydalıdır. Neden? Onu izah ediyor:

(*Feinnehunne ye'tîne yevme'l-kıyâmeti mes'ûlâtin müstentakâtin*) Bunlardan sorulacak çünkü kıyamet gününde, bunları konuşTURACAK Allah:

“—Bu kul tesbih çekti mi, bu kul *Lâ ilâhe illa'llâh* dedi mi, seninle mi saydı?” diye bunları konuşTURACAK Allah.

KonuşTURUR... Her şeyi konuşTURUR. Allah-u Teâlâ Hazretleri kudret-i külliye sahibi. Onun için olmayacak şey var mı? Yâsin Sûresi'nin, sondan bir evvelki sayfasında da aynı şeyler ifade ediliyor:

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ
وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

(يس: ٦٥)

(*El-yevme nahtimu alâ efvâhihim*) “O gün insanların, o hesaba çekilen insanların, o şeytana uyan grup var ya, onların ağızlarına mühür vururuz.” diyor Allah-u Teâlâ Hazretleri.

(*Ve tükellimunâ eydihim ve teşhedü ercülehum*)

“Elleri ve ayakları konuşur, şahitlik eder bize... Ağızlarını mühürletiriz, kapattırırız da elleri ayakları konuşur, (*bimâ kânû yeksibûn*) neler yaptıklarını tıklar tıklar söylerler.” (Yâsin, 36/65)

Ayak diyecek ki:

“—Yâ Rabbi, ben meyhaneye gittim, yürüdüm.”

El diyecek ki:

“—Kadehi ben tuttum, ben kaldırdım, ben içtim... Şu kumarı ben şöyle oynadım, kâğıdı şöyle attım, bilmem neyi böyle yaptım, zarı böyle fırlattım...”

Allah böyle kâdir işte... Bak bu ayet-i kerimeden aynen tercümesini yaptım. Arapça bilen herkes anlamıştır. Siz de Kur'an-ı Kerim meallerine bakın, görün: Ağız mühürler, elleri ayakları konuşturur, her şeyi konuşturur Allah!

Başka bir sûrede de bildiriliyor ki, azalar böyle aleyhte konuşunca, sahibi diyecek ki azalara:

وَقَالُوا لَجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا
اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ

(فصلت: ٢١)

(*Ve kâlû li-cülûdihim lime şehidtüm aleynâ*)
“Derilerine: ‘Niye siz bizim aleyhimize böyle şahitlik yaptınız?’ derler. (*Kâlû*) Onlar da: (*Entekana’llahi’lllezî enteka külle şey*) ‘Her şeyi konuşuran Allah bizi de konuştu.’ derler.” (Fussilet, 41/21)

Mümkün mü konuşmaması? Mümkün mü? Mahkeme-i Kübrâ’da bilinen bir gerçeğin zikredilmemesi, saklanması mümkün mü? Allah her şeyi konuşur. Taşı, toprağı, ağacı konuşur. Şu caminin halıları konuşur, taşları konuşur, “Bu camide namaz kıldı.” diye.

(*Ve lâ tağfulne fetünseyne’r-rahmeh*) “Sakın gaflete düşmeyin, sonra rahmetten mahrum olursunuz. Sizin aleyhinize olur.” Demek ki, gaflet rahmetten men eder, rahmeti önler, insanın rahmete mazhar olmasını önler.

Demek ki, Peygamber Efendimiz ne buyurdu bu hadis-i şerifte: Zikredin dedi, gâfil olmayın dedi. Haşr Sûresi’nin sonunda da hatırlarsınız:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ

(الحشر: ١٩)

(*Ve lâ tekûnû ke’lllezîne nesu’llàhe feensâhüm enfüsehüm*) “Sakın Allah’ı unutanlar gibi olmayın! Allah size kendinizi unutturur o zaman, aklınız başınızdan gider, kendi menfaatinizi göremez duruma gelirsiniz.” (Haşr, 59/19) diye bildiriyor.

Demek ki, ayet-i kerimeye uygun ifadelerle Peygamber Efendimiz anlatmış. O halde dilimizin döndüğünce *Lâ ilâhe illa'llah* diyeceğiz, Allah'ın birliğini ikrar edeceğiz, tekrar edeceğiz. *Sübhâna'llah* diyeceğiz, Allah'ın her türlü noksandan münezzehtir olduğunu ifade edeceğiz. *Allâhu ekber* diyeceğiz, “Yâ Rabbi, senden büyük hiçbir varlık yok!” diyeceğiz.

(*Allâhu ekberü ve ecellü ve a'zamü min cemîi mâ nehâfu ve nahzer.*) “Bizim korktuğumuz, çekindiğimiz her şeyden daha büyük değil mi Allah-u Teâlâ Hazretleri?”

İşte bu hadis-i şerifler kalkarsa, onları okutturmazsan, sayfanın üstüne elini koyarsan, o zaman insanlara dersin ki: Zikir yok, bilmem ne yok, şunu yok, bunu yok... Aldatırsın o zaman insanları. Hadisler oldu mu, aldatamazsın! O zaman, ipliği pazara çıkıyor yalancılardan. Onun için hadise çok çatarlar.

Allah-u Teâlâ Hazretleri kendisini zikreden, nimetlerine şükreden, kendisine kendisinin istediği gibi güzel kulluk eden bahtiyarlardan eylesin cümlemizi...

g. Size İlmî Tavsiye Ederim!

Şimdi bu hadis-i şerifi çok dikkatli bir şekilde dinleyin! Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

¹¹ Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.I, s.210; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.160, no:4659; Hasan-ı Basri RH.A'ten.

عَلَيْكَ بِالْعِلْمِ فَإِنَّ الْعِلْمَ خَلِيلُ الْمُؤْمِنِ وَالْحِلْمَ
وَزِيرُهُ وَالْعَقْلَ دَلِيلُهُ وَالْعَمَلَ قِيمُهُ وَالرِّفْقَ أَبُوهُ
وَاللِّينَ أَخُوهُ وَالصَّبْرَ أَمِيرُ جُنُودِهِ

(الحكيم عن ابن عباس)

RE. 319/6 (*Aleyke bi'l-ilmî*) “Ey Abdullah, sana ilmi tavsiye ederim, ilme sarıl. İlim senin boynunun borcu olsun. Yâni öğren, cahil kalma! (*Feinne'l-ilme halîlü'l-mü'min*) Çünkü, ilim mü'minin candan dostudur, sırdaş dostudur, samimi arkadaşıdır.

Halîl demek, sırdaş dost demek. Her türlü esrarını bilen, her türlü gizli taraflarını da bilen samimi arkadaş vardır ya, içtiği su ayrı gider bir, her şeyde böyle gönüller beraber. Öyle arkadaş aşır mü'minin, has arkadaşısıdır. Sana ilmi tavsiye ederim, çünkü ilim mü'minin has arkadaşısıdır.

(*Ve'l-hilmü vezîrühû*) “Hilim, ilmin veziridir.” Yâni ilim padişahsa, ilim böyle en kuvvetli arkadaş, padişah gibi, hükümdar gibi; hilim de onun veziridir.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.122, no:152; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.69, no:4195; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.69, no:4195; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1356, no:43559; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.362, no:14494.

Hilim ne demek? Kızmamak, feverân etmemek, patlamamak.

“—Birden dayanamadım, patladım.” diyor.

Ben çok yapıyorum. Dua edin bana, Allah beni affeylesin, sizi de affeylesin... Sinirlenmemek, sinirlenecek yerde şöyle kendisine hakim olmak, yavaş yavaş, yutkuna yutkuna, düşünme taşına hareket etmek.

Muaviye RA, çok hilim sahibi insanlardan biriymiş, meşhurmuş. Hatta bir de hikâyesi var: Birkaç kişi suç işlemişler, huzuruna getirilmişler. demiş ki; şöyle cezalandırın bunu... Bir tanesi söz istemiş, demiş ki:

“—Ey Emîre’l-mü’minîn! Biz bu kabahati işledik. Bu kabahati senden başka birisine karşı işleseydik ne olurdu?”

“—Aynı olurdu. Benim verdiğim gibi verirdi cezayı. Çünkü siz onu hak ettiniz. Sizin yaptığınız işin karşılığı budur.”

O zaman cevabı yapıştırmış, kurnazmış çünkü. Diyor ki:

“—O zaman senin hilim sıfatıyla tanınmanın kıymeti nerede kaldı? Hani sen halim diye tanınmıştın?”

Gülmüş...

“—Pekiyi affettim sizi, bir daha yapmayın!” demiş.

Hilim, kızmamak, yâni hikmet ile düşünme taşına hareket etmek. Aklı hakim kılacaktır. Kızınca insan fevrî hareket yapar. Hatta tahmin ediyorum, sporda bile meselâ birbiriyle dövüşürken, güreşirken filan galiba karşı tarafı kızdırır da fevrî hareket yaptırırsa, o zaman daha kolay boşluklarını yakalayıp yenebiliyorlar karşı tarafındakiler. Kızmadan, serinkanlı olmak yâni, düşünme taşına, aklın hikmetin gerektirdiği şekilde hareket etmek gerekiyor.

Demek ki vezîri hilim olduğuna göre, halim de olacağız demek. Hem bilgili olacağız, hem de halim selim olacağız. Böyle asabi bir mizaç, hemen benzin gibi parlayıcı olmayacağız.

Benzin biliyorsunuz çok çabuk parlayan bir şey. Yâni, bazen duyuyoruz, Allah korusun, evinizde de söyleyin elbisenin leke sini silmek için benzini batırıyorlar, batırıyorlar kumaşa... Ütü yapmağa kalktı mı, patlıyor, ev patlıyor yâni. Çünkü buharı evin içine yayılıyor. Burada siliyor, mutfakta kibriti çaktı mı patlıyor. Eve birisi geldi, sigara içmek için çakmak çaktı mı, patlıyor... Yâni, öyle patlayıcı bir madde olmak iyi değil. Halim selim olmak iyi. Benzin gibi çabuk tutuşmamak lâzım!

(*Ve'l-aklu delîlühû*) “Akıl da rehberidir, kılavuzdur ilmin.” Akılsız ilim sapıtır. Yâni herkesin bir bilgisi bir şeyi vardırıma yanlış tarafa gider. Akıl doğru yolu gösterecek. Bak o taraftan değil, oraya giderken yuvarlanırsın uçuruma. Şu taraftan şöyle gel, şurada çukur var, şuradan dön filan diye sanki araziye bilen bir insanın ötekisine kılavuzluk etmesi gibi akıl da kılavuzdur.

(*Ve'l-amelü kayyimühû*) “Amel de muhafızdır, koruyucusudur, bekçisidir.” Demek ki ilim olacak, ilimle amel edecek insan. İlim o zaman mahfuz kalıyor demek ki. Burada çok ince bir mânâ var. Yâni bildiğinizle amel ettiğiniz zaman ilminiz olduğu yerde kalıyor, aksi takdirde unutuyorsunuz.

Kısa bir misalle yâni pek iyi bir misal belki olmayacak ama anlatmaya çalışayım: Diyelim ki Kur'an-ı Kerim'den bir sûre ezberlediniz farz edelim. O sureyi, amel edip de kullanmazsanız kıldığınız bir namazda, kullanmaya kullanmaya, bir zaman gelir unutursunuz. Ama devamlı okursanız unutulmaz. Hafızlar için de öyle.

Bunun gibi, insan bildiğini tatbik ederse, ilim mahfuz kalıyor. Çünkü, amel ilmin kayyumu.

Sonra Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin bir kanunudur ki, bildiği ile amel eden kimseye Allah bilmediği ilimlerin kapısını açar. Bu şeye benzer: Hani sofrada bir tabak, bir yemek konulmuş insan, iştihası var, çok tatlı olmuş, yedi bitirdi küçük bir tabak... Ondan sonra, ev sahibinin al bakalım şunu da ye demesi gibi. Önünde varken ötekisini vermezler ya, bu bitsin de ondan sonra diye... Bildiğiyle amel ederse insan, Allah ötekisini ihsân ediyor, daha başka ilimleri veriyor. Bildiğiyle amel etmezse... Daha önündekini bitirmedi ki ötekisini de vereyim gibi bir durum oluyor.

Onun için bildiğimizle amel edelim ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri ilmimizi de ziyade etsin. Onun için ilmiyle âmil olan kimseler hakiki âlim oluyor ve yüksek bilgili oluyor. Onun için eski ulemanın seviyesine biz erişemiyoruz. Biz bilgiyi raflarda

biriktiriyoruz. Aklımızda başkasına satmak için biriktiriyoruz. Eski alimlerimiz –Allah cümlesinin şefaatine nail eylesin– bildiğini Allah’ın rızasını kazanmak için öğreniyor ve tatbik ediyor; bildiğini tatbik ettiği için de, Allah ona öteki ilimlerin kapısını açıyor. Bizim onların ayağının tozu, toprağı olmamız mümkün olmuyor onun için.

Allah-u Teâlâ bildiğiyle hareket etmeyi cümlemize nasib eylesin...

Demek ki, bir benzetme yapıyor Peygamber Efendimiz. İlim hükümdarsa hilim veziri, halim selimlik. Akıl kılavuzu, delili; amel kayyumu, muhafızı, bekçisi; (*ve’r-rıfku ebûhu*) mülâyimlik, sert hareket etmemek, yumuşak yumuşak davranmak, rıfk; o da babasıdır diyor. Baba ne demek? Yâni, rıfk sanki onun babası olduğuna göre, ilim rıfkla oluyor, rıftan çıkıyor. Yâni, böyle rıfk sahibi, yumuşak, tatlı insan ilim sahibi olabiliyor; ilim öyle kimsede oluyor mânâsına.

(*Ve’l-lînü ehûhu*) “Yumuşaklık da kardeşidir. (*Ve’s-sabru emîri cünûdihî*) Sabır da ordularının komutanıdır.” diyor. Demek ki Peygamber Efendimiz ilmi tarif etmiş, ilmin yanında hilmi, hilim sahibi olmamızı istemiş, akıllı olmamızı istemiş, ilimle amel etmemizi tavsiye etmiş.

Sonra, rıfk sahibi olmamızı istemiş. Rıfkın karşılığı unftur; yâni şiddetle hareket etmek. Meselâ birisi çocuğuna, “Yürü bakayım!” diyor. Bakıyorsun, çocuğun kolu kopacak gibi yâni. “Yürü eve!” filan... Çocuğun bacağı bir tarafta, kolu bir tarafta sürükleyerek eve götürüyor. İşte bu *unf* ile götürmek, sertlik.

Gönlünü yapıp, “Gel evladım, hadi bakalım tut elimi, yavaş yavaş yürü!” filan... Lîn; yumuşaklık. O da daha ziyade kelamda olan yumuşaklık. Yâni güzel güzel, tatlı tatlı, hafif hafif, kırmadan, kırıcı olmadan konuşmak mânâsına. Harekette ve sözde olan bir şey. Sabır da ilim ordularının komutanı oluyor. Demek ki sabır da çok önemli...

Hakikaten öğrenmek de sabırdır. Gece yarısına kadar uykusuz kalacaksın, okuyacaksın, ezberleyeceksin, meşakatlere katlanacaksın, gurbetlere katlanacaksın... Çeşit çeşit şeyleri var. Demek ki Peygamber Efendimiz ilmi tavsiye etmiş ama yanında başka şeyler de beraber güzel olacak. Sadece tek başına olmayacak. Böyle olunca tam teşkilatlı devlet gibi oluyor. İlim var, yanında hilim var, veziri var, akıl var kılavuzu, amel var, muhafızı, babası var, kardeşi var, orduları var, ordularının başında komutan var... O zaman tam teşkilatlı oluyor. Yâni böyle yaparsa insan o zaman tam kâmil bir insan olur demek.

Allah cümlemize hayırlı ilimler ihsân eylesin... İlimle beraber hilim ihsân eylesin, akıl versin, sâlih ameller nasib etsin... Hareketleri, sözleri yumuşak, tatlı olan kimseler eylesin... Sabırlı eylesin...

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

(الأَنْفَالُ: ٤٦)

(*Inna'llàhe mea's-sàbirîn*) “Allah sabredenlerle beraberdir.” (Enfal, 8/46)

Ne güzel şey! Sabır, çok güzel bir şey...

h. Bazı Şifalı Bitkiler

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

عَلَيْكُمْ بِالْأُتْرُجِ فَإِنَّهُ يَشُدُّ الْفُؤَادَ

(الديلمى عن عبد الرحمن بن دلهم)

RE. 319/7 (*Aleyküm bi'l-ütrücci feinnehû yeşüddü'l-fuâd*) “Size turuncu tavsiye ederim, çünkü kalbi kuvvetlendirir.”

Ütruc, turunç denilen meyva.

Başka bir tavsiyeleri:¹³

عَلَيْكُمْ بِالْمَرْزَنْجُوشِ فَشُمُّهُ فَإِنَّهُ جَيِّدٌ لِلْحُشَامِ

(ابن السنى، وأبو نعيم فى الطب عن أنس)

RE. 319/8 (*Aleyküm bi'l-merzencûşi feşemmû-hu feinnehû ceyyidün lil-huşâm*) “Size mercan-köşü tavsiye ederim.”

¹² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.30, 4062; Abdurrahman ibn-i Delhem RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.30, no:28257.

¹³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.25, no:4050; İbn-i Hacer, *Lisânü'l- Mizan*, c.III, s.369, no:1481; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V I, s.673, no:17345; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV , s.292, no:14326.

Bu bir çeşit çiçekmiş. Ben duyarım ama kendim hatırlamıyorum. Belki de gördüğüm bir çiçek ama onun mercanköş olduğunu bilmiyorum. Mercanköş dediğimiz şey Arapçada *merzencûş* diye yazılmış. “Size mercanköş çiçeğini tavsiye ederim.” diyor Peygamber Efendimiz. O bir çeşit reyhan, bir kokulu çiçekmiş. (*Er-reyhânü’l-esved*) Siyah reyhandır, bir çeşit kokusu da vardır bunun ve yapraklarını tarif ediyor bir çeşit ot diye. Bunu koklayın demiş Peygamber Efendimiz. “—Mercanköşü koklayın, çünkü bu nezleye iyi gelir. Burunda olan rahatsızlıklara iyi gelir.” buyurmuş.

i. Ramazan Umresi Hacca Bedeldir

Diğer hadis-i şerif:¹⁴

¹⁴ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.81, no:2985; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.308, no:2809; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.13, no:3700; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.72, no:1859; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.346, no:8524; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XI, s.142, no:11299; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.529, no:13189; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.167, no:4787; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.82. no:2986; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s. 352, no:14837; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.78, no:2982; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.177, no:17635; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.472, no:4225; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XXII, s.134, no:357; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.529, no:13188; V ehb ibn-i Hanbeş et-Tâî RA’dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.22, no:861; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V I, s.405, no:27326; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.73, no:1860; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XXV, s.153, no:365; Şeybânî, *el-Âhâd ve’l-Mesânî*, c.V, s.400, no:3238; Ümm-ü Ma’kıl el- Esdiyeye RA’dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.126, no:636; Hz. Ali RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.V, s.114, no:12290; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XIV, s.315, no:14378.

عُمْرُ أُمَّتِي بَيْنَ سِتِّينَ سَنَةً إِلَى سَبْعِينَ عُمْرُ أُمَّتِي
مِنْ سِتِّينَ سَنَةً إِلَى سَبْعِينَ سَنَةً

(ت. عن أبي هريرة)

RE. 319/9 (*Umretün fî ramazâne ta'dilü hacceten*) “Ramazan’da yapılan bir umre, bir hacca bedeldir.” Pek çok kaynakları var, sıralamış satırın sonuna kadar üstadımız Rh.A.

Allah cümlemize nasib eylesin... Oradaki o zevkleri tarife imkân yok. Pırıl pırıl ışıklar yanıyor, gündüzün sıcaklığı geçiyor, akşamın latîf bir serinliği, havası çöküyor o diyara, ondan sonra millet hurmalardan, zemzemlerden, yanında hazır ne getirmişse önüne koyuyor Mescid-i Haramda, o Harem-i Şerif’te... Ezan okununca fırsat da veriyorlar. Orada ezan okunur okunmaz hemen namaza durma olmuyor. Güzelce oruçlarını açıyorlar, tarif edilmeyen güzellikte oluyor. Herkes birbirine hayr ü hasenât yapıyor.

Bizim orada bir arkadaş bulunmuş da:

“—Hocam zengin fakir demiyor. Eline parayı destelemiş, ille alacaksın diye herkese para dağıtma, lütuflar, ikramlar... Gözyaşları içinde böyle hiç layık değilim bu nimetlere, neler gösterdi Allah.” diye bir anlattı arkadaş da, çok güzel olduğunu söylüyor.

Allah cümlemize Ramazan’da umre yapmak, ziyaret yapmak nasib eylesin...

Umre, malûm hac mevsiminin dışında Beytullah'a yapılan ziyaret demek. Hac mevsiminde hac olur, umre de olur. Hac mevsiminin dışında gene oralara böyle ihram giyerek, usulüyle gidilip orada tavaf, sa'y, ziyaret yapılır. İşte ona umre derler. Küçük hac demiş Peygamber Efendimiz bir başka hadis-i şerifinde.

İnsan hacca gittiği zaman, isterse hem hac, hem umre yapar. Oraya giden bir hacı, bu hac ve umreyi beraber yaparsa, o zaman ikisini birden birleştirdiği için kurban kesmesi gerekiyor , iki nimete erdiği için...

O da iki şekilde oluyor: Hacla umreyi bir ihramda birleştirse, *hacc-ı kıran* diyorlar. Hac ile umre arasında biraz ihramdan çıkar da, bir müddet serbest dolaşırsa, yâni ihramlı olmaktan ayrı bir müddet de yaşarsa o beldede, ondan sonra hac vazifelerine girişirse, arada bir fasıla verip de zamandan faydalandığı için, ona da *hacc-ı temettu* diyorlar.

Sadece hac olursa ona da ferd, bir tek hac mânâsına *hacc-ı ifrad* diyorlar malum.

Üç satır kaynaklarını sıralamış ki, hocamızın demek ki çok hoşuna gitmiş, böyle başkaları da kıymetini bilsin de fırsatı ganimet bilip gitsin diye üç satır, ötekilerde olmayacak kadar uzun izahlar vermiş burada.

j. Ümmetimin Ömrü

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:¹⁵

عُمْرُ أُمَّتِي بَيْنَ سِتِّينَ سَنَةً إِلَى سَبْعِينَ عُمْرُ أُمَّتِي
مِنْ سِتِّينَ سَنَةً إِلَى سَبْعِينَ سَنَةً

(ت. عن أبي هريرة)

RE. 319/10 (*Umru ümmetî beyne sittîne seneten ilâ seb'in*) “Benim ümmetimin umûmiyetle ömürleri altmış ile yetmişe doğru olacak.” O civarda olacak. Yâni yaş vasatîsi Ümmet-i Muhammed'in altmış yetmiş arası...

Dikkat edelim, bazı kimseler altmış üç yaşında ölür. Yâni Peygamber Efendimiz'in yaş sünnetine de uyuyor yâni. Öylelerini duyuyoruz.

Bazı Kıyamet Alâmetleri

Muaz ibn-i Cebel RA, ahir zaman ahvâline dair bir hadis-i şerifi bize nakletmiş Peygamber SAS Efendimiz'den. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:¹⁶

¹⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.V III, s.319, no:2253; Ebû Hüreyre RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XIV, s.312, no:14374.

¹⁶ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.366, no:3742; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.232, no:22076; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.467, no:8297; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XX, s.108, no:214; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XV, s.40, no:38364; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.IV, s.347, no:3520; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.489, no:3405; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V II, s.361; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.50, no:4127; Buharî, *Tarih-i Kebir*, c.V, s.193, no:613; Hatib-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.223; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LV I, s.520; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.300, no:38756; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.314, no:14377.

RE. 319/11 (*İmrânü beyti'l-makdisi harâbü yesribe, ve harâbü yesribe hurûcü'l-melhameh, ve hurûcü'l-melhameti fethü'l-kustantıniyeh ve fethu'l-kustantıniyye hurûcü'd-deccâl*)

“Kudüsün mamur olması, mamurluğu, inşaat, böyle mamurluk vs.si. O zaman Medine haraba yüz tutacak. Yâni, ahirzamanda Kudüs mamurlaşacak, Medine haraplaşacak.”

Şimdi şu mucizelere bakın ki, Peygamber Efendimiz'in had is-i şeriflerindeki şeylere bakın ki, şu şerh bundan seksen sene, yetmiş sene önce yazılmış. O zaman daha Kudüs müslümanların elinde, Osmanlı diyarı... Ya bu hadis-i şerifler? Bu hadis-i şerifler asırlarca önce yazılmış. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

Beytü'l-Makdis imar edilecek, Medine harab olacak, tahrib edilecek veyahut... Yâni müslümanların elinden çıkacağına işaret var. Kudüs'ün müslümanların elinden ahir zamanda çıkacağına işaret var.

Sonra? “Medine harab olacak, Medine harab olduktan sonra büyük bir harb olacak.”

Bu büyük harb ile ilgili başka hadis-i şerifler daha önceki haftalarda geçmişti. O büyük harbin mahalli Antakya ovası olacak diye hadis-i şeriflerde geçmişti. Seksen sancak ile gelecekleler, herkes sancağın altında şu kadar asker olacak diye büyük rakamda şeyler gelecek. Orada büyük bir harp olacak. *Melha me -i Kübrâ* deniliyor. Yâni müslümanlar ile kafirler arasında büyük bir harb olacak. O büyük harbden sonra *Kostantıniyye* fethedilecek.

Bu Kostantiniyye'nin bizim şimdi içinde bulunduğumuz Kostantiniyye olmadığını, evvelki hadis-i şeriflerde okumuş ve size de söylemiştik. Kostantiniyye iki tane. Birisi Kostantiniyye -i Kübrâ, birisi Kostantiniyye-i Suğrâ. Burası küçük Kostantiniyye . Büyük Kostantiniyye dedikleri yer Roma. Roma da fetholunacak. Burasının müslümanların eline geçtiği gibi orası da fetholunacak.

Hatta o zamanki hadis-i şeriflerde size söylemiştim ki, Roma fetholunacak ama silahla değil, *Lâ ilâhe illa'llâh*'la fetholunacak. Orada hadis-i şerifte izah ediliyordu. Biz sadece naklediyoruz. Başka bir şeyimiz yok. Kitaplardan okuduğumuzu naklediyoruz. Arkasından o da olacak. Büyük harp olacak, ondan sonra, Roma da müslüman olacak.

Ondan sonra: (*Ve fethü'l-kustantiniyye hurûcü'd-deccâl*) “Bu olduktan sonra da Deccal çıkacak.” Bu, kıyametin ahvâline dair pek çok mâlumatlar, hadis-i şerifler vardır. Zaman zaman böyle harf sırasına göre geldikçe buradan izah ediyoruz. Burada bu kadarını ifade etmiş.

Bunlar peş peşe olacak hadiseler. Yâni birisi başlayınca ötekisi, ötekisi başlayınca berikisi... Hemen böyle ardı ardına, ardı ardına vukû bulacak hadiseler... Şimdi böyle ahvâl-i kıyamete ait hadis-i şerifler geldikçe, tabii insana bir ürperme geliyor, korkuyor. Acaba o zamana çıkar mıyız, o zaman halimiz nice olur, Allah bizi fitnelerden emniyet eylesin filan diye şey yapıyoruz...

Kestirme bir hadis-i şerif hatırıma geliyor:¹⁷

إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ

(*İzâ mâte'l-insânü fekad kâmet kıyâmetühû*)
“Bir insan öldü mü kıyameti kopmuştur.”

“—O günlere erişir miyiz, erişmez miyiz?” filan diye düşünmeğe hiç lüzum yok. Hepimizin kıyameti başında... Yâni, o kadar uzakta sayıp da gaflete düşmeğe lüzum yok. Bazen insan bulunduğu yerden öbür tarafa gitmeğe fırsat bulamıyor.

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele-i şerif!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

27. 12. 1981 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

¹⁷ Lafız farkıyla: Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.285, no:1117; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV , s.1072, no:42748; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1615, no:2618;

Süyûtî, *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.IV , s.65, no:2781.